

Justitieutskottets betänkande 2025/26:JuU47

Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online och till en ändring i offentlighets- och sekretesslagen. Förslaget syftar till att motverka onlinerekrytering av inte minst barn och unga till brottslighet och att bekämpa fenomenet crime as a service, dvs. att brott annonseras digitalt på en tjänstemarknad.

Genom den föreslagna regleringen görs det möjligt för en behörig myndighet att besluta om förelägganden att rekryteringsinnehåll ska avlägsnas eller göras oåtkomligt. Ett föreläggande om avlägsnande ska riktas mot värdtjänstleverantören, dvs. den som tillhandahåller den plattform där innehållet finns. Innehållet ska avlägsnas eller göras oåtkomligt så snart som möjligt och senast inom en timme från det att värdtjänstleverantören tog emot föreläggandet. Sanktionsavgift ska kunna tas ut av en värdtjänstleverantör som överträder sina skyldigheter enligt lagen.

Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandet.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

I betänkandet finns en reservation (V, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:276 Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
Utskottets ställningstagande	21
Utvärdering av den nya lagstiftningen	21
Utskottets ställningstagande	21
Reservation	23
Utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 2 (V, MP)	23
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Propositionen	24
Följdmotionen	24
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:276 punkterna 1 och 2.

2. Utvärdering av den nya lagstiftningen

Riksdagen avslår motion

2025/26:4195 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP).

Reservation (V, MP)

Utskottet föreslår att ärendet får avgöras trots att betänkandet har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då ärendet ska behandlas.

Stockholm den 16 juni 2026

På justitieutskottets vägnar

Henrik Vinge

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Vinge (SD), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Mattias Vepsä (S), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L), Ludvig Ceimertz (M) och Lars Isacson (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:276 Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Det har väckts en följdmotion med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om en ny lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online och om en ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bakgrund

Skyddet för yttrande- och informationsfrihet

Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga

Europakonventionen gäller som lag i Sverige enligt lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen (2 kap. 19 § regeringsformen).

Enligt artikel 10.1 i Europakonventionen har var och en rätt till yttrandefrihet. Under vissa förutsättningar kan rätten till yttrandefrihet begränsas enligt artikel 10.2.

Rätten till yttrandefrihet i artikel 11 i EU:s rättighetsstadga är snarlikt formulerad. Även denna rättighet kan enligt artikel 52.1 begränsas genom lag, om begränsningen är nödvändig och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

För åtgärder som begränsar rätten till yttrandefrihet gäller, enligt både Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga, ett krav på proportionalitet. Detta innebär att en avvägning ska göras mellan å ena sidan den enskildes intresse av bl.a. yttrandefrihet och å andra sidan det allmänna eller enskilda intresse som motiverar begränsningen.

Regeringsformen

I 2 kap. regeringsformen finns bestämmelser om de grundläggande fri- och rättigheterna, bl.a. yttrande- och informationsfrihet. Bestämmelserna är tillämpliga när det inte är fråga om friheten att yttra sig i de medier som faller inom tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde.

Yttrande- och informationsfriheten enligt regeringsformen är inte absolut utan kan begränsas genom lag under vissa förutsättningar (2 kap. 20 § första stycket 1). En begränsning får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle, aldrig gå utöver vad som är nödvändigt

med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar.

Begränsningen får inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning (2 kap. 21 §). Liksom enligt Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga gäller även enligt regeringsformen ett krav på proportionalitet vid inskränkningar av yttrande- och informationsfriheten.

Utöver dessa grundläggande krav gäller att yttrande- och informationsfriheten enbart får begränsas med hänsyn till bl.a. förebyggandet och beivrandet av brott, eller i övrigt om särskilt viktiga skäl föranleder det (2 kap. 23 § första stycket).

Tryckfrihetsförordningen

Den särskilda grundlagsregleringen i tryckfrihetsförordningen omfattar skrifter som framställs i tryckpress och, om vissa förutsättningar är uppfyllda, skrifter som har mångfaldigats genom fotokopiering eller liknande teknik (1 kap. 2 §). Inom lagens tillämpningsområde gäller både ett censurförbud och den s.k. exklusivitetsprincipen, som innebär att ingripanden på grund av missbruk av tryckfriheten endast får göras i de fall som anges i tryckfrihetsförordningen (1 kap. 8 och 9 §§).

Tryckfrihetsförordningen kan i vissa fall bli tillämplig även på publiceringar på internet. Detta gäller om det är fråga om innehåll i en tryckt periodisk skrift som är skyddad enligt tryckfrihetsförordningen och som i oförändrat skick publiceras på internet. En sådan publicering kan under vissa förutsättningar omfattas av grundlagsskyddet i tryckfrihetsförordningen enligt de s.k. bilagereglerna (1 kap. 5 och 6 §§).

Yttrandefrihetsgrundlagen

Den särskilda grundlagsregleringen i yttrandefrihetsgrundlagen är i huvudsak tillämplig på två kommunikationstekniker. Den första avser ljudradio, tv och liknande överföringar, dvs. säga traditionella radio- och tv-sändningar, webbsändningar samt viss annan publicering på internet. Den andra omfattar fysiska informationsbärare, t.ex. filmer och upptagningar på band (1 kap. 1 § första stycket).

Yttrandefrihetsgrundlagen har utformats med tryckfrihetsförordningen som förebild och innehåller flera principer som även kommer till uttryck i denna, exempelvis förbudet mot censur och exklusivitetsprincipen.

Publiceringar på internet faller som utgångspunkt utanför yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde. Det innebär att grundlagsskyddet i stället finns i regeringsformen.

Åtgärder mot olaglig verksamhet online

Ett exempel på en rättsakt som har antagits inom EU för att motverka olaglig och skadlig verksamhet på internet är Europaparlamentets och rådets

förordning (EU) 2021/784 av den 29 april 2021 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online, förkortad TCO-förordningen. Förordningen ger nationella behöriga myndigheter, i Sverige Polismyndigheten, befogenhet att utfärda en order om att en s.k. värdtjänstleverantör ska avlägsna terrorisminnehåll från sin värdtjänst. Förordningen kompletteras av lagen (2023:319) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online, förkortad TCO-lagen.

En annan central rättsakt när det gäller att motverka skadlig verksamhet på internet är Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG, kallad förordningen om digitala tjänster. Förordningen innehåller inte några regler om att medlemsstaterna får besluta förelägganden om att avlägsna olagligt innehåll. Däremot reglerar förordningen medlemsstaternas skyldighet att säkerställa att förelägganden utformas och hanteras i enlighet med vissa krav. Den rättsliga grunden för att besluta om förelägganden ska finnas i annan unionsrätt eller i nationell rätt.

Sedan 1998 gäller lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor, förkortad BBS-lagen. Lagen föreskriver att den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla, dvs. en tjänst för elektronisk förmedling av meddelanden, har en skyldighet att ha viss uppsikt över tjänsten och att ta bort meddelanden från tjänsten, eller på annat sätt förhindra vidare spridning av dessa, om meddelandets innehåll uppenbart är sådant som avses i vissa angivna brottsbestämmelser (5 § första stycket). Denna skyldighet gäller dock inte för den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla som är en förmedlingstjänst enligt förordningen om digitala tjänster. En sådan tjänst kan bl.a. kan utgöra en infrastruktur för tredje parts innehåll, vara eller tjänst, såsom ett meddelande, en uppladdad video eller ett blogginlägg (prop. 2023/24:160 s. 19). För den som tillhandahåller en sådan tjänst gäller dock skyldigheten enligt 5 § första stycket när det kommit till tillhandahållarens kännedom att meddelandet finns på tjänsten. Den tjänstetillhandahållare som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot skyldigheten enligt 5 § första stycket döms till böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, till fängelse i högst två år.

Propositionen

I propositionen redovisar regeringen i huvudsak följande förslag och bedömningar.

Behovet av nya åtgärder för att bekämpa onlinerekrytering

Samhället har genomgått stora förändringar de senaste åren. Allvarlig våldsbrottslighet, framför allt skjutningar och sprängningar inom den kriminella miljön, utgör enligt regeringen ett svårt problem. Den senaste utvecklingen visar att fler barn har koppling till kriminella nätverk och att de barnen blir allt yngre. Rekryteringen till kriminella nätverk går också fortare i dag än tidigare

och barn och unga begår ofta grövre brott direkt efter inträdet i ett kriminellt nätverk.

Regeringen konstaterar att ett fenomen kallat crime as a service eller violence as a service har utvecklats på senare tid. Det kännetecknas av att grova brott som sprängningar och skjutningar annonseras ut och koordineras av kriminella genom olika digitala tjänster. De som rekryteras är ofta barn och unga och saknar koppling till anstiftaren, det tänkta brottsoffret och till den plats där brottet ska utföras. Utvecklingen mot en tjänstemarknad för brott är enligt regeringen synnerligen allvarlig.

Regeringen konstaterar vidare att rekryteringen av inte minst barn och unga i allt högre utsträckning sker online och med hjälp av digitala tjänster, som har blivit centrala verktyg i de kriminella nätverkens verksamhet. Att kriminella nätverk rekryter barn och unga för att begå brott utgör, enligt regeringen, sammanfattningsvis ett stort samhällsproblem och leder till att en ny generation av unga växer upp som en del av allvarlig brottslighet.

Enligt regeringen förekommer det också nätbaserade grupper där förövare uppmanar och manipulerar andra att utföra och dokumentera sexuella handlingar. Därefter sprids filmerna för att utpressa dem att utföra ytterligare handlingar, plåga djur, skada sig själva eller ta sina liv. De utsatta kan även förmås att begå brott mot andra, t.ex. provocerade överfall.

Regeringen konstaterar slutligen att onlinerekryteringen inte är begränsad till barn och unga. Det är därför angeläget att motverka fenomenet crime as a service som sådant, oberoende av om brotten är tänkta att utföras av barn eller vuxna. Utvecklingen behöver enligt regeringen vändas med omedelbara åtgärder.

Nya möjligheter att avlägsna rekryteringsinnehåll online

En ny lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll

Regeringen föreslår att det ska införas en ny lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll. Lagen ska reglera förutsättningarna för att få avlägsna innehåll online som syftar till att rekrytera personer för att begå brott.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. För att långsiktigt komma till rätta med den grova brottsligheten och barn och ungas involvering i denna behöver rekryteringen till kriminella nätverk bekämpas. En marknad för våld och brott har vuxit fram i den digitala miljön, där uppdrag annonseras och koordineras online. Det är därför särskilt angeläget att skydda barn och unga från att utnyttjas i digitala miljöer där rekrytering idag sker systematiskt och relationsbaserat och ofta med avancerade metoder.

Regeringen gör bedömningen att de digitala plattformar som används för rekryteringen själva har störst möjlighet att stoppa rekryteringsannonser för kriminalitet i sina respektive system. Brottsbekämpande myndigheter kan dock bidra genom att arbeta i de digitala miljöerna, samarbeta med plattformarna och anmäla det olagliga innehåll som de upptäcker. I dessa fall är det dock värdtjänstleverantören som beslutar om innehållet ska tas bort eller inte,

med utgångspunkt i leverantörens användarvillkor. Även om dessa åtgärder är viktiga i kampen för att motverka onlinerekryteringen anser regeringen att de frivilliga mekanismer som finns i dag inte är tillräckliga.

För att motverka onlinerekryteringen och utvecklingen med crime as a service bör det enligt regeringens mening vara möjligt att vidta handlingsdirigerande åtgärder för att få bort de kriminella rekryteringsannonserna från internet. Den ordning som finns för att avlägsna terrorisminnehåll fungerar i allt väsentligt bra, och det framstår därför som ändamålsenligt att införa motsvarande befogenheter för att komma åt onlinerekryteringen. Den nya lagens innehåll bör därför, som utgångspunkt, utformas på liknande sätt som TCO-förordningen och TCO-lagen.

Vilket rekryteringsinnehåll ska omfattas?

Den nya lagen bör omfatta rekryteringsinnehåll som sprids till allmänheten online

Regeringen föreslår att lagen ska gälla rekryteringsinnehåll som sprids till allmänheten online, och konstaterar följande.

Enligt TCO-förordningen har den behöriga myndigheten i varje medlemsstat befogenhet att utfärda en avlägsnandeorder med krav på att värdtjänstleverantörer ska avlägsna terrorisminnehåll eller göra det oåtkomligt (artikel 3). Förordningen är endast tillämplig på värdtjänstleverantörer i den mån de sprider information till allmänheten (artikel 1.2). Även tillämpningsområdet för förordningen om digitala tjänster är när det gäller sådana värdtjänster som är onlineplattformar begränsat till plattformar som sprider information till allmänheten (artikel 2.1 och 3 i). Med spridning till allmänheten avses i förordningen om digitala tjänster att på begäran av den tjänstemottagare som tillhandahållit informationen göra den tillgänglig för ett potentiellt obegränsat antal tredje parter (artikel 3 k).

Regeringen konstaterar vidare att ett föreläggande att avlägsna innehåll enligt den nya lagen kommer att utgöra ett sådant föreläggande som avses i artikel 9 i förordningen av digitala tjänster. För att innehållet ska kunna bli föremål för ett avlägsnande ska det ha spridits på en sådan värdtjänst som omfattas av förordningen, t.ex. en sådan onlineplattform som sprider innehåll till allmänheten.

Den nya lagen bör, som utgångspunkt, utformas på liknande sätt som TCO-förordningen och TCO-lagen. Det bör därför enligt regeringen framgå av den nya lagen att den är tillämplig på innehåll som sprids till allmänheten. Kravet på spridning till allmänheten bör enligt regeringen innebära att innehållet görs tillgängligt för ett potentiellt obegränsat antal personer, oberoende av om dessa personer verkligen tar del av informationen.

Regeringen konstaterar vidare att kriminella rekryteringsannonser ofta läggs ut öppet i sociala medier och även förekommer i chattgrupper som kan bestå av flera tusen användare. För att ta del av sådant innehåll krävs ofta ett eget konto på plattformen och att den som administrerar kontot eller chattgruppen godkänner en följarförfrågan eller en begäran om att få delta i chatten.

För att motverka rekryteringen behöver sådant innehåll enligt regeringens mening omfattas av lagstiftningen.

Mot denna bakgrund bör enligt regeringen även innehåll som är åtkomligt endast för personer som t.ex. har ett konto på en viss sociala medierplattform eller liknande anses spritt till allmänheten, förutsatt att det i princip är möjligt för var och en att registrera ett sådant konto. Detsamma bör gälla innehåll som sprids i t.ex. en chattgrupp. Även s.k. slutna chattgrupper bör enligt regeringen omfattas av lagen om innehållet i chattgruppen kan anses spritt till allmänheten.

Regeringen anser att det är av stor vikt att den allvarliga utvecklingen med crime as a service kan motverkas oavsett om det är barn eller vuxna som åtar sig att utföra de brottsliga uppdragen. Någon avgränsning till barn och unga bör därför enligt regeringens mening inte göras.

Regleringen bör träffa innehåll som utgör ett led i en straffbar förberedelse eller stämpling till vissa brott

Regeringen föreslår att med rekryteringsinnehåll ska avses innehåll som skäligen kan antas utgöra ett led i straffbar förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer.

För att lagstiftningen ska vara proportionerlig och förenlig med grundläggande fri- och rättigheter behöver den enligt regeringen utformas på ett sådant sätt att den endast träffar sådan allvarlig brottslighet som är vanligt förekommande vid onlinerekrytering. Det gäller inte minst skjutningar och sprängningar, men även annan brottslighet som är vanligt förekommande vid rekrytering online bör omfattas. För att uppnå en rimlig avvägning i förhållande till de motstående intressen som behöver värnas bör det enligt regeringen krävas att det är fråga om förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer. Det som är avgörande är alltså enligt regeringen den straffskala som är föreskriven för det brott som rekryteringen avser. Därutöver krävs att brottet är straffbart på förberedelse- eller stämpningsstadiet.

Regleringen bör även träffa innehåll som utgör ett led i involverande av en underårig i brottslig verksamhet

Regeringen föreslår också att med rekryteringsinnehåll ska avses innehåll som skäligen kan antas utgöra ett led i involverande av en underårig i brottslighet.

Det är enligt regeringen särskilt angeläget att bryta onlinerekryteringen av barn och unga. Det gäller även om det är fråga om rekrytering till mindre allvarlig brottslighet, eftersom barn eller en ungdom som har rekryterats för att utföra ett mindre allvarligt brott löper hög risk för att genom påtryckningar eller på annat sätt dras in i allvarligare kriminalitet. Det är därför enligt regeringens mening av stor vikt att rekryteringen av barn och unga kan brytas så tidigt som möjligt. För att detta ska kunna uppnås behöver enligt regeringen lagen omfatta rekrytering av barn till mindre allvarliga brott.

Regeringen anser att det inte bör gälla något krav på att det ska vara fråga om brott av en viss allvarlighetsgrad vid rekryteringen av barn och unga. Det bör inte heller krävas att ett uppdrag som annonseras ut är straffbart på förberedelse- eller stämplingsstadiet.

Regeringen konstaterar att detta innebär att innehåll kommer att kunna avlägsnas oavsett vilket brott rekryteringen avser, under förutsättning att innehållet skäligen kan antas utgöra ett led i involverande av en underårig i brottslighet.

Vilket beviskrav bör gälla?

Regeringen konstaterar att lagen, för att kunna utgöra ett effektivt verktyg för att motverka onlinerekrytering, måste kunna tillämpas i ett tidigt skede, då det inte finns så mycket information om det brott som rekryteringen avser. Innehåll behöver vidare kunna tas bort även om det i det enskilda fallet kan vara svårt att bedöma avsändarens uppsåt eller om det s.k. farerekvisitet i 23 kap. 2 § brottsbalken är uppfyllt. Regeringen konstaterar också att de rekryteringsannonser som läggs ut online ofta är allmänt hållna, även om det många gånger i vart fall indirekt framgår vilken typ av brottslighet det är fråga om och vilken ersättning som erbjuds.

Med hänsyn till hur rekryteringsannonserna vanligtvis är utformade anser regeringen att det är viktigt att kraven i bevishänseende inte sätts för högt, eftersom det annars inte kommer att vara möjligt att avlägsna innehållet. Ett för högt ställt beviskrav skulle också enligt regeringen kunna leda till att de kriminella enkelt kan anpassa utformningen av annonserna för att komma runt lagstiftningen.

För att åstadkomma en rimlig avvägning bör därför enligt regeringens mening beviskravet ”skäligen kan antas” användas. Det innebär att det i det enskilda fallet ska finnas någon konkret omständighet som med viss styrka tyder på att syftet med innehållet är att rekrytera någon för att utföra ett brott och att det är fråga om ett sådant brott som omfattas av lagstiftningen.

När det gäller involverande av underårig i brottslighet innebär beviskravet att det är tillräckligt att det framgår av sammanhanget att innehållet riktat sig till eller varit tillgängligt för personer under 18 år och att det finns någon konkret omständighet som medför att det skäligen kan antas att någon har åtagit sig att utföra gärningen eller på annat sätt hörsammat uppmaningen att denne är under 18 år.

Undantag för terrorisminnehåll

För att det inte ska råda oklarheter kring vilket regelverk som är tillämpligt, och för att undvika risken att den nya lagen i något avseende står i strid med TCO-förordningen, bör det enligt regeringen i den nya lagen föreskrivas att lagen inte gäller sådant innehåll som omfattas av TCO-förordningen.

Lagen ska endast gälla rekryteringsinnehåll som har anknytning till Sverige

Regeringen föreslår att lagen endast ska gälla rekryteringsinnehåll som riktar sig till svenska medborgare eller personer som har hemvist i Sverige, görs tillgängligt av någon som befinner sig i Sverige, eller avser brott som ska begås i Sverige eller mot en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Regeringen konstaterar inledningsvis att enligt förordningen om digitala tjänster kan förelägganden att agera mot olagligt innehåll riktas även mot leverantörer av förmedlingstjänster som är etablerade i en annan medlemsstat. Samtidigt ska det territoriella tillämpningsområdet fastställas tydligt på grundval av tillämplig unionsrätt eller nationell rätt som möjliggör utfärdandet av föreläggandet och bör inte gå utöver vad som är strikt nödvändigt för att uppnå dess mål.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det bör krävas att rekryteringsinnehållet som sådant har anknytning till svenska intressen för att ett föreläggande om avlägsnande ska kunna beslutas av en svensk myndighet.

Regeringen anser vidare att det, för att förelägganden om att avlägsna rekryteringsinnehåll ska vara ett effektivt verktyg för att motverka online-rekryteringen, bör vara möjligt att besluta om ett sådant föreläggande beträffande både innehåll som tar sikte på rekrytering av svenskar till brott och innehåll som avser rekrytering till brott som planeras att begås i Sverige eller mot en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige.

Enligt regeringens uppfattning är det dessutom angeläget att det föreslagna regelverket utformas så att det även skyddar svenska brottsoffer som befinner sig utomlands. Det bör därför krävas att den person som brottet planeras att riktas mot är svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige.

Regeringen delar slutligen vissa remissinstansers bedömning att rekryteringsinnehåll som publicerats av någon som befinner sig i Sverige också bör omfattas av lagens tillämpningsområde.

Föreläggande om avlägsnande av rekryteringsinnehåll

En möjlighet att förelägga en värdtjänstleverantör att avlägsna rekryteringsinnehåll införs

Regeringen föreslår att en behörig myndighet som regeringen bestämmer ska kunna förelägga en värdtjänstleverantör att avlägsna rekryteringsinnehåll eller göra det oåtkomligt online.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Regeringen konstaterar inledningsvis att en nationell lagstiftning om avlägsnande av rekryteringsinnehåll behöver utformas med beaktande av förordningen om digitala tjänster. I artikel 9 i förordningen finns bestämmelser om förelägganden att agera mot olagligt innehåll som enligt förordningen kan beslutas av berörda nationella rättsliga eller administrativa myndigheter. Uppgiften att besluta om

förelägganden om avlägsnande av rekryteringsinnehåll enligt den nya lagen bör därför enligt regeringen ges till en utpekad behörig myndighet.

Regeringen konstaterar vidare att Polismyndigheten har utsetts till svensk behörig myndighet enligt TCO-förordningen. Det framstår enligt regeringen som lämpligt att samma myndighet även utses till behörig myndighet när det gäller att besluta om förelägganden om avlägsnande enligt den nya lagen. Den behöriga myndigheten bör dock pekas ut i förordning.

Ett föreläggande om avlägsnande ska riktas mot en värdtjänstleverantör

När det gäller frågan mot vem ett föreläggande om avlägsnande av rekryteringsinnehåll ska riktas finns det enligt regeringen anledning att titta på hur både förordningen om digitala tjänster och TCO-förordningen är utformade. Regeringen gör bedömningen att det skulle underlätta tillämpningen om regleringen är avgränsad på motsvarande sätt som TCO-förordningen, dvs. på så sätt att endast leverantörer av sådana förmedlingstjänster som utgör värdtjänster kan bli föremål för ett föreläggande. En sådan avgränsning innebär att föreläggandet ska riktas mot den som tillhandahåller den tjänst där informationen finns, och inte mot den som skapat innehållet eller lagt ut det på internet. Avgränsningen träffar alltså den krets av aktörer, t.ex. plattformar för sociala medier eller för delning av innehåll, som normalt bör ha möjlighet att ta bort innehållet.

Regeringen gör sammantaget bedömningen att förelägganden enligt den nya lagen ska riktas mot värdtjänstleverantörer. Med värdtjänstleverantör avses en sådan leverantör av värdtjänster som omfattas av förordningen av digitala tjänster. För att omfattas av den nya lagen krävs därmed bl.a. att värdtjänstleverantören erbjuder tjänster till tjänstemottagare i unionen och att värdtjänsten har en väsentlig anknytning till unionen.

Förelägganden ska utformas i enlighet med förordningen om digitala tjänster

Regeringen föreslår att ett föreläggande om avlägsnande av rekryteringsinnehåll ska uppfylla de krav som följer av artikel 9.2 i förordningen om digitala tjänster.

Regeringen konstaterar inledningsvis att ett föreläggande om avlägsnande av rekryteringsinnehåll enligt den nya lagen kommer att utgöra ett sådant föreläggande som avses i artikel 9.1 i förordningen om digitala tjänster, dvs. ett föreläggande om att agera mot olagligt innehåll. Den rättsliga grunden för ett föreläggande regleras däremot inte i förordningen. Förordningen ger således utrymme för att medlemsstater på nationell nivå kan reglera förutsättningarna att agera mot olagligt innehåll. Regeringen ser därför ett behov av att på nationell nivå reglera förutsättningarna för Polismyndigheten att agera mot rekryteringsinnehåll online.

Regeringen konstaterar vidare att enligt artikel 9.2 i förordningen om digitala tjänster ska medlemsstaterna säkerställa att ett föreläggande att agera mot olagligt innehåll uppfyller vissa villkor när det översänds till leverantören,

samt att bestämmelsen förutsätter kompletterande bestämmelser i nationell rätt.

Regeringen gör bedömningen att det i den nya lagen ska införas en bestämmelse som reglerar kraven som ett sådant föreläggande ska uppfylla och att detta kan göras genom en hänvisning i lagen till kraven i artikel 9.2 i förordningen. Hänvisningen till förordningen bör enligt regeringen vara dynamisk, vilket innebär att den avser förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Avlägsnande av rekryteringsinnehåll

Regeringen föreslår att en värdtjänstleverantör som tar emot ett föreläggande om avlägsnande ska avlägsna rekryteringsinnehållet eller göra det oåtkomligt online så snart som möjligt och senast inom en timme från det att föreläggandet har tagits emot.

Regeringen föreslår även att om det är tillräckligt att innehållet görs oåtkomligt i en eller flera stater ska den behöriga myndigheten ange det i föreläggandet.

Regeringen föreslår vidare att ett beslut om föreläggande ska gälla omedelbart.

Som skäl för förslagen anför regeringen bl.a. följande. För att lagen ska få effekt anser regeringen att rekryteringsinnehållet ska tas bort så snart som möjligt. Tidsfristen för att avlägsna innehållet eller göra det oåtkomligt bör därför motsvara vad som gäller enligt TCO-förordningen. Det innebär att innehållet ska tas bort så snart som möjligt och senast inom en timme från mottagandet av ett föreläggande.

Enligt regeringens uppfattning är det viktigt att värdtjänstleverantörerna agerar skyndsamt när ett föreläggande tas emot. Att snabbt kunna agera mot rekryteringsinnehåll online kan enligt regeringen vara avgörande för att förhindra att t.ex. ett barn tar på sig att utföra en skjutning eller något annat allvarligt våldsdåd. Vid bedömningen av hur snabbt rekryteringsinnehållet ska tas bort bör enligt regeringen även de stora samhällsproblem som rekrytering till kriminalitet leder till beaktas, liksom de risker som framför allt barn och unga utsätts för i dessa sammanhang.

Regeringen konstaterar att den föreslagna tidsfristen bygger på TCO-förordningens befintliga struktur och framstår som väl avvägd.

Regeringen gör vidare bedömningen att utgångspunkten i lagen bör vara att rekryteringsinnehåll ska avlägsnas eller göras oåtkomligt utan begränsning till visst territoriellt område. Om den behöriga myndigheten gör bedömningen i det enskilda fallet att det är tillräckligt att innehållet görs oåtkomligt i en eller flera stater, ska myndigheten ange det i föreläggandet. Eftersom lagen avgränsas till leverantörer av värdtjänster som omfattas av förordningen om digitala tjänster kommer det enligt regeringen endast att bli fråga om att göra material oåtkomligt online inom en eller flera av EU: s medlemsstater.

Bevarande av rekryteringsinnehåll

Regeringen föreslår att en värdtjänstleverantör ska bevara det rekryteringsinnehåll, och tillhörande data, som har avlägsnats eller gjorts oåtkomligt till följd av ett föreläggande om avlägsnande.

Regeringen föreslår även att rekryteringsinnehållet och tillhörande data ska bevaras i sex månader från det att innehållet avlägsnats eller gjorts oåtkomligt. Om föreläggandet har överklagats ska materialet bevaras till dess att ärendet har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Regeringen konstaterar inledningsvis att värdtjänstleverantörer enligt TCO-förordningen ska bevara sådant terrorisminnehåll som har avlägsnats eller gjorts oåtkomligt till följd av en avlägsnandeorder i sex månader. Även data som är nödvändiga för administrativa eller rättsliga prövningsförfaranden, hantering av klagomål eller förebyggande, förhindrande, upptäckt, utredning och lagföring av terroristbrott ska bevaras under samma tid.

Regeringen gör bedömningen att motsvarande bör gälla för rekryteringsinnehåll enligt den nya lagen. En skyldighet att bevara rekryteringsinnehåll som har avlägsnats eller gjorts oåtkomligt bör därför införas. På samma sätt som enligt TCO-förordningen bör enligt regeringens mening skyldigheten att bevara uppgifter även omfatta tillhörande data.

Regeringen konstaterar vidare att rekryteringsinnehållet och tillhörande data även kan behövas när ett beslut om föreläggande eller åläggande av sanktionsavgift har överklagats. Av detta skäl anser regeringen att rekryteringsinnehåll och tillhörande data vid ett överklagande ska bevaras till dess att ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

Förhållandet till yttrande- och informationsfrihet

Regeringen gör bedömningen att bestämmelserna i den nya lagen är förenliga med skyddet för yttrande- och informationsfriheten enligt regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

Regeringen konstaterar inledningsvis att det innehåll som kommer att omfattas av den nya lagen, och som inte omfattas av skyddet i tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen, istället omfattas av det allmänna skyddet för yttrande- och informationsfrihet i regeringsformen. De åtgärder som ska kunna vidtas med stöd av den nya lagen innebär dock inskränkningar i yttrandefriheten för den som publicerar innehållet och i informationsfriheten för mottagarna. Regeringen framhåller samtidigt att yttrande- och informationsfriheten inte är absolut utan kan begränsas genom lag under vissa förutsättningar.

Enligt regeringen motiveras den begränsning av yttrande- och informationsfriheten som den nya lagen innebär av synnerligen angelägna och godtagbara syften, nämligen att hindra att framför allt barn och unga hänsynslöst rekryteras till kriminalitet samt att förhindra allvarliga brott där inte sällan barn och unga är brottsoffer. Regeringen bedömer att förslagen

uppfyller dessa syften. Samtidigt framhåller regeringen att det måste säkerställas att förslagen inte går för långt i förhållande till andra viktiga intressen som kan påverkas negativt av förslagen. En intresseavvägning måste alltså göras. Regeringen konstaterar att den utbredda rekryteringen till kriminalitet online och fenomenet crime as a service är en synnerligen allvarlig utveckling. Det är därför enligt regeringen helt nödvändigt med kraftfulla insatser för att vända utvecklingen.

För att förslagen inte ska gå för långt och utgöra ett oproportionerligt ingrepp i yttrande- och informationsfriheten har tillämpningsområdet för den nya lagen begränsats. Genom att lagen avgränsas till innehåll som avser brottsliga gärningar träffar den enligt regeringen inte innehåll som sprids till allmänheten i t.ex. utbildningssyfte, journalistiskt syfte, konstnärligt syfte eller forskningssyfte. Detta gäller oberoende av om innehållet omfattas av mediegrundlagarna eller inte. Inte heller satiriskt eller skämtsamt innehåll är enligt regeringen avsett att omfattas.

Regeringen framhåller vidare att ett föreläggande om att visst innehåll ska avlägsnas ska kunna överklagas och det ska införas ett krav på att det rekryteringsinnehåll som avlägsnats ska bevaras, bl.a. för att ett överklagande ska kunna prövas.

Sammantaget anser regeringen att bestämmelserna i den nya lagen är proportionerliga och utgör en godtagbar begränsning av yttrande- och informationsfriheten enligt regeringsformen och yttrande- och informationsfriheten enligt Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga. Eftersom lagen enbart gäller innehåll som i sig kan vara brottsligt bedöms eventuella konsekvenser för enskildas användning av digital teknik i allmänhet bli mycket begränsade och får därmed anses vara godtagbara.

Sanktionsavgifter

Den behöriga myndigheten ska kunna besluta om sanktionsavgift

Regeringen föreslår att den behöriga myndigheten ska få besluta att ta ut en sanktionsavgift av en värdtjänstleverantör som överträder sina skyldigheter enligt lagen.

För att säkerställa att den föreslagna regleringen får genomslag behöver det enligt regeringens mening införas någon form av sanktioner vid överträdelser. Regeringen gör bedömningen att sanktionsavgifter är den lämpligaste typen av sanktion, vilket motsvarar vad som gäller för motsvarande överträdelser enligt TCO-lagen.

När det gäller frågan vem som ska ges befogenhet att besluta om sanktionsavgift konstaterar regeringen att det i dessa fall främst är en fråga om huruvida ett föreläggande om att avlägsna rekryteringsinnehåll eller bevara sådant innehåll samt tillhörande data har följts. Någon prövning av subjektiva rekvisit krävs inte.

Sammantaget innebär detta enligt regeringen att det bör vara den behöriga myndigheten som beslutar om sanktionsavgift. Beslutet bör enligt regeringen få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Sanktionsavgiftens storlek

Beloppsintervall för sanktionsavgifter

Regeringen föreslår att en sanktionsavgift ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 5 000 000 kronor.

Som skäl för förslagen anför regeringen bl.a. följande. En sanktionsavgift ska vara effektiv, proportionerlig och avskräckande för samtliga värdtjänstleverantörer, dvs. oavsett om det rör sig om fysiska eller juridiska personer och oavsett om de bedriver en mindre verksamhet med begränsade resurser eller en större verksamhet med mycket stora resurser. Det framstår därför enligt regeringen som lämpligt att sanktionsavgiften fastställs inom ett bestämt beloppsintervall.

Regeringen konstaterar vidare att värdtjänstleverantörernas ekonomiska förmåga kan skilja sig mycket åt och att överträdelser som kan leda till en sanktionsavgift kan vara olika allvarliga. Beloppsintervallet bör därför vara förhållandevis stort för att ge den behöriga myndigheten utrymme att göra en nyanserad bedömning av avgiftens storlek i det enskilda fallet.

Med hänsyn till detta bedömer regeringen att en sanktionsavgift bör bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 5 000 000 kronor, vilket också motsvarar vad som enligt TCO-lagen gäller vid åsidosättanden av sådana skyldigheter enligt TCO-förordningen som kan leda till sanktionsavgift.

En särskild beräkningsgrund ska gälla när det är fråga om en systematisk eller fortgående underlåtenhet

Regeringen föreslår också en sanktionsavgift vid en systematisk eller fortgående underlåtenhet att fullgöra skyldigheten att avlägsna rekryteringsinnehåll eller göra det oåtkomligt, ska bestämmas till ett sådant högre belopp som motsvarar fyra procent av leverantörens globala omsättning närmast föregående räkenskapsår.

Regeringen föreslår vidare att om en överträdelse som kan leda till högre sanktionsavgift än 5 000 000 kr har skett under leverantörens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

Som skäl för förslagen anför regeringen bl.a. följande. TCO-lagen innehåller en särskild beräkningsgrund för sanktionsavgiften när det är fråga om en systematisk eller fortgående underlåtenhet av värdtjänstleverantören att fullgöra sin skyldighet att avlägsna terrorisminnehåll eller göra det oåtkomligt. I sådana fall kan sanktionsavgiften bestämmas till ett högre belopp som motsvarar upp till fyra procent av värdtjänstleverantörens totala omsättning under det föregående räkenskapsåret.

Något skäl att se mindre allvarligt på motsvarande överträdelser av den nya lagen finns enligt regeringen inte. En värdtjänstleverantör som systematiskt

eller fortgående underlåter att avlägsna rekryteringsinnehåll eller göra det oåtkomligt bör därför kunna åläggas en sanktionsavgift av samma storlek som en värdtjänstleverantör som på samma sätt underlåter att följa en avlägsnandeorder som avser terrorisminnehåll. För det fall att överträdelsen inträffar under leverantörens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen av andra skäl saknas eller är bristfälliga, bör omsättningen få uppskattas.

När den behöriga myndigheten bestämmer sanktionsavgiftens storlek måste en helhetsbedömning göras.

Det ska finnas ett utrymme att avstå från eller sätta ned sanktionsavgiften i vissa fall

Regeringen föreslår även att den behöriga myndigheten ska få sätta ned sanktionsavgiften helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig. Avgiften ska också få sättas ned helt eller delvis om det med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt att ta ut en avgift.

Som skäl för förslaget anför regeringen bl.a. följande. Även om en överträdelse i och för sig har skett så kan det finnas skäl att avstå från att ta ut en sanktionsavgift. Den behöriga myndigheten bör därför helt eller delvis få sätta ned sanktionsavgiften om överträdelsen är ringa eller ursäktlig. Avgiften bör också få sättas ned om det med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt att ta ut en avgift.

Förfarandet vid beslut om sanktionsavgift

Regeringen föreslår att en sanktionsavgift ska få beslutas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. Ett beslut om sanktionsavgift ska delges den som beslutet riktar sig mot.

Regeringen föreslår också att sanktionsavgiften ska betalas till den behöriga myndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet. Sanktionsavgiften tillfaller staten.

Regeringen föreslår vidare att en sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Regeringen konstaterar att eftersom den behöriga myndigheten beslutar om sanktionsavgift och handläggningen utgör en form av administrativ handläggning, kommer förvaltningslagen (2017:900) att gälla för förfarandet. Regeringen anser dock att det behöver införas vissa ytterligare förfarandebestämmelser. Det bör enligt regeringen t.ex. finnas en tidsgräns för den behöriga myndighetens handläggning och möjligheten att besluta om sanktionsavgift. En sanktionsavgift bör få beslutas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. På grund av sanktionsavgiftens ingripande karaktär bör vidare ett beslut om avgift delges den betalningsskyldige enligt delgivningslagen

(2010:1932). Regeringen anser också att det bör framgå uttryckligen av den nya lagen att sanktionsavgiften tillfaller staten och att en sanktionsavgift ska betalas till den behöriga myndigheten inom 30 dagar från det att beslutet att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Sekretess

Sekretess hos Polismyndigheten

Regeringen föreslår att sekretess ska gälla hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i ärenden enligt den nya lagen, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs. För uppgift i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst 70 år.

Regeringen konstaterar inledningsvis att det material som Polismyndigheten kommer att hantera i ett ärende enligt den nya lagen kommer vara sådant att det kan antas att någon typ av brott planeras eller har begåtts. Precis som vid handläggning av ärenden enligt TCO-förordningen kommer Polismyndigheten därför i regel ha anledning att behandla materialet inom ramen för den brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamheten. För dessa uppgifter gäller bestämmelser om sekretess enligt 18 kap. 1 och 2 §§ offentlighets- och sekretesslagen.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att det allmännas intresse av att skydda uppgifter som vid ett utlämnande skulle kunna motverka eller skada brottsbekämpande och brottsförebyggande verksamheter har ett tillräckligt skydd genom befintlig reglering, och att någon ny sekretessbestämmelse till skydd för sådana verksamheter, eller i övrigt till skydd för allmänna intressen inte behövs.

Regeringen konstaterar dock att vissa uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden som kommer att behandlas i ärenden enligt den nya lagen är sådana att ett utlämnande kan få negativa konsekvenser för den enskilde. Regeringen gör bedömningen att befintliga sekretessbestämmelser inte ger ett tillräckligt skydd för dessa uppgifter.

Det är vidare regeringens uppfattning att både insynsintresset och intresset av sekretess är betydande. Sammantaget bedömer dock regeringen att skälen för sekretess väger tyngre än intresset för insyn och att det därför bör införas en sekretessbestämmelse som skyddar uppgifter om enskilda hos Polismyndigheten i ärenden enligt den nya lagen. Bestämmelsen bör enligt regeringen, på samma sätt som gäller för ärenden enligt TCO-förordningen, innebära att sekretess ska gälla för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden. Något skäl för mer långtgående sekretess än den som gäller ärenden enligt TCO-förordningen finns enligt regeringens mening inte. Den nya bestämmelsen bör därför utformas med ett rakt skaderekvisit, dvs. med en presumtion för att uppgifterna är offentliga.

Även sekretesstiden bör enligt regeringen bestämmas på samma sätt som för ärenden enligt TCO-förordningen, dvs. till högst 70 år.

Överklagande

Regeringen föreslår att den behöriga myndighetens beslut ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen anser att det bör finnas en möjlighet att överklaga beslut om förelägganden och sanktionsavgifter till domstol. Regeringen konstaterar vidare att en förvaltningsmyndighets beslut, om inte annat anges, kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det finns enligt regeringens mening inte skäl att frågå denna ordning när det gäller beslut som den behöriga myndigheten fattar enligt den nya lagen, även om myndigheten kommer att behöva göra vissa bedömningar som angränsar till straffrätten.

Av tydlighetsskäl bör det enligt regeringen införas en särskild bestämmelse om överklagande i lagen och av denna bör det också framgå att det krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att den nya lagen och lagändringen ska träda i kraft den 15 juli 2026.

Enligt regeringen är det mycket angeläget att förhindra och försvåra onlinerekrytering, som utgör ett stort samhällsproblem och kan få betydande konsekvenser, för inte minst barn och unga. Reglerna bör därför träda i kraft så snart som möjligt.

Regeringen anser att det inte behövs några övergångsbestämmelser.

Konsekvenser av förslagen

Ekonomiska konsekvenser för det allmänna

Förslagen innebär att Polismyndigheten som behörig myndighet ges möjlighet att besluta om förelägganden om avlägsnande av rekryteringsinnehåll och om sanktionsavgifter i ärenden enligt den nya lagen. Polismyndigheten uppskattar att det kan bli fråga om ett relativt stort antal ärenden per år och att antalet på sikt kan öka. Myndigheten har också påtalat att det kommer att vara resurskrävande för att omhänderta det rekryteringsinnehåll som upptäcks och för uppföljning av förelägganden och sanktionsärenden.

Regeringen konstaterar att det förhållandet att Polismyndigheten ges rättsliga möjligheter att besluta om förelägganden om avlägsnande kommer att, som Polismyndigheten anför, innebära vissa kostnadsökningar för myndigheten. Samtidigt har Polismyndigheten redan i dag en enhet som arbetar med olagligt innehåll online, och den nya möjligheten för Polismyndigheten att besluta om avlägsnande är en uppgift som ligger nära dess befintliga verksamhet i TCO-ärendena. Regeringen bedömer vidare att möjligheten att avlägsna rekryteringsinnehåll kan få viss avlastande effekt över tid genom att vissa brott kommer att kunna förebyggas och att behovet av resurskrävande utredningsåtgärder för sådana brott därmed kan minska.

Regeringen bedömer mot denna bakgrund att kostnadsökningarna inte kan förväntas vara större än att de ryms inom ramen för Polismyndighetens befintliga ekonomiska anslag. Eftersom kostnaderna är begränsade och Polismyndigheten redan hanterar frågor om olagligt innehåll online anser regeringen att det finns förutsättningar för att lagen kommer att få det genomslag som krävs.

Utskottets ställningstagande

Som anförs i propositionen utgör det förhållandet att kriminella rekryterar barn och unga för att begå allvarliga brott ett stort samhällsproblem. Rekryteringen sker i allt högre utsträckning online och med hjälp av digitala tjänster. Utskottet delar regeringens bedömning att utvecklingen behöver vändas med omedelbara åtgärder.

Den nya lagen syftar till att motverka onlinerekrytering av inte minst barn och unga till brottslighet och att bekämpa fenomenet crime as a service, dvs. att brott annonseras digitalt på en tjänstemarknad. Utskottet välkomnar regeringens förslag som ett viktigt verktyg i arbetet med att motverka rekrytering av barn och unga till att begå allvarliga brott.

Utskottet konstaterar att det inte har väckts någon motion med anledning av regeringens lagförslag och anser därför att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen.

Utvärdering av den nya lagstiftningen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som gäller utvärdering av den nya lagstiftningen.

Jämför reservationen (V, MP).

Motionen

I kommittémotion 2025/26:4195 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att inom fem år utvärdera den nya lagens tillämpning, träffsäkerhet, proportionalitet, resursbehov och eventuella konsekvenser för yttrande- och informationsfriheten.

Utskottets ställningstagande

I propositionen framhåller regeringen att det förhållandet att kriminella rekryterar barn och unga för att begå allvarliga brott utgör ett stort samhällsproblem. Regeringen anger vidare att rekryteringen i allt högre utsträckning sker online med hjälp av digitala tjänster.

Regeringen föreslår därför en ny lag som gör det möjligt för en behörig myndighet att besluta om förelägganden att rekryteringsinnehåll online ska avlägsnas eller göras oåtkomligt. Föreläggandet ska riktas mot värdtjänstleverantören. Innehållet ska avlägsnas eller göras oåtkomligt så snart som möjligt och senast inom en timme från det att värdtjänstleverantören tog emot föreläggandet. Sanktionsavgift ska kunna tas ut av en värdtjänstleverantör som överträder sina skyldigheter enligt lagen.

Syftet med lagen är att motverka onlinerekrytering av inte minst barn och unga till brottslighet och att bekämpa fenomenet crime as a service, dvs. att brott annonseras digitalt på en tjänstemarknad.

Mot bakgrund av lagstiftningens syfte och den betydelse den kan förväntas få för att motverka rekryteringen av unga till allvarlig brottslighet förutsätter utskottet att regeringen kommer att följa effekterna av den nya lagstiftningen och vid en lämplig tidpunkt låta utvärdera den i olika avseenden. Något särskilt tillkännagivande från riksdagens sida är därför inte motiverat. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Reservation

Utvärdering av den nya lagstiftningen, punkt 2 (V, MP)

av Gudrun Nordborg (V) och Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4195 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP).

Ställningstagande

Vi och våra partier står bakom regeringens förslag till nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering. Rättsväsendet ska ha effektiva verktyg för att förhindra allvarlig brottslighet, men nya befogenheter måste vara rättssäkra, träffsäkra och proportionerliga. Mot den bakgrunden vill vi uppmärksamma vissa invändningar mot förslaget som lyfts fram av några remissinstanser. Det handlar bl.a. om risker för att icke-brottsliga uttryck online kan tas bort och att vissa bestämmelser kan få ett alltför brett tillämpningsområde. Även Lagrådet har haft synpunkter på lagens avgränsning. Ytterligare en risk med regeringens förslag är att den nya lagen inte backas upp med tillräckliga resurser för Polismyndigheten.

Mot den bakgrunden anser vi och våra partier att det finns starka skäl att noggrant följa och kontrollera hur lagen kommer att tillämpas i praktiken. Därför uppmanar vi regeringen att inom en femårsperiod utvärdera lagen. På så sätt får vi möjlighet att följa lagens tillämpning och kontrollera att den fått avsedd effekt.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:276 Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Följdmotionen

2025/26:4195 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom fem år bör utvärdera den nya lagens tillämpning, träffsäkerhet, proportionalitet, resursbehov och eventuella konsekvenser för yttrande- och informationsfriheten och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Lagens innehåll

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om förutsättningarna för att avlägsna innehåll som syftar till att rekrytera personer för att begå brott.

Lagens tillämpningsområde

2 § Lagen gäller rekryteringsinnehåll som sprids till allmänheten online. Med rekryteringsinnehåll avses innehåll som skäligen kan antas utgöra ett led i

1. straffbar förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer, eller
2. involverande av en underårig i brottslighet enligt 16 kap. 5 a § brottsbalken.

3 § Lagen gäller endast rekryteringsinnehåll som

1. riktar sig till svenska medborgare eller personer som har hemvist i Sverige,
2. görs tillgängligt av någon som befinner sig i Sverige, eller
3. avser brott som ska begås i Sverige eller mot en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige.

4 § Lagen gäller inte innehåll som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/784 av den 29 april 2021 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online.

Föreläggande att avlägsna rekryteringsinnehåll

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer (den behöriga myndigheten) får besluta att förelägga en värdtjänstleverantör att avlägsna rekryteringsinnehåll eller göra det oåtkomligt online.

Med värdtjänstleverantör avses en sådan leverantör av värdtjänster som omfattas av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av

¹ Se Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster), i denna lag kallad EU:s förordning om digitala tjänster.

Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

6 § Föreläggandet ska uppfylla de krav som följer av artikel 9.2 i EU:s förordning om digitala tjänster.

7 § Den värdtjänstleverantör som tar emot ett föreläggande ska avlägsna rekryteringsinnehållet eller göra det oåtkomligt online så snart som möjligt och senast inom en timme från det att föreläggandet har tagits emot.

Om det är tillräckligt att innehållet görs oåtkomligt i en eller flera stater ska den behöriga myndigheten ange det i föreläggandet.

Bevarande av rekryteringsinnehåll

8 § En värdtjänstleverantör ska bevara det rekryteringsinnehåll, och tillhörande data, som har avlägsnats eller gjorts oåtkomligt online till följd av ett föreläggande.

Rekryteringsinnehållet och tillhörande data ska bevaras i sex månader från det att innehållet avlägsnats eller gjorts oåtkomligt. Om föreläggandet har överklagats ska materialet alltid bevaras till dess att ärendet har avgjorts genom ett beslut som har fått laga kraft.

Sanktionsavgifter

9 § Den behöriga myndigheten får besluta att ta ut en sanktionsavgift av en värdtjänstleverantör som överträder någon av sina skyldigheter enligt 7 och 8 §§.

10 § Sanktionsavgiften ska bestämmas till lägst 5 000 kronor och högst 5 000 000 kronor eller, vid en systematisk eller fortgående underlåtenhet att fullgöra skyldigheten enligt 7 §, upp till ett sådant högre belopp som motsvarar fyra procent av leverantörens globala omsättning närmast föregående räkenskapsår.

Om en överträdelse som kan leda till högre sanktionsavgift än 5 000 000 kronor har skett under leverantörens första verksamhetsår eller om uppgifter om omsättningen saknas eller är bristfälliga, får omsättningen uppskattas.

11 § Sanktionsavgiften får sättas ned helt eller delvis om överträdelsen är ringa eller ursäktlig. Avgiften får också sättas ned helt eller delvis om det med hänsyn till omständigheterna framstår som oskäligt att ta ut en avgift.

12 § En sanktionsavgift får beslutas endast om den som avgiften ska tas ut av har fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen ägde rum. Ett beslut om sanktionsavgift ska delges den det riktas mot.

Betalning av sanktionsavgifter

13 § En sanktionsavgift ska betalas till den behöriga myndigheten inom 30 dagar från det att beslutet om att ta ut avgiften har fått laga kraft eller inom den längre tid som anges i beslutet.

Sanktionsavgiften tillfaller staten.

14 § En sanktionsavgift faller bort till den del beslutet om avgiften inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fick laga kraft.

Överklagande

15 § Den behöriga myndighetens beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Rätt att meddela föreskrifter

16 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om tidpunkten för informationsskyldigheten enligt artikel 9.5 i EU:s förordning om digitala tjänster.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att 35 kap. 23 c § och rubriken närmast före 35 kap. 23 c § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

TCO-förordningen

35 kap.

Åtgärder mot terrorism- och rekryteringsinnehåll online¹

23 c §²

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden i ärende enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/784 av den 29 april 2021 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online och enligt lagen (2023:319) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online, *om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs.*

Sekretess gäller hos Polismyndigheten för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, *om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider skada eller men om uppgiften röjs och uppgiften förekommer i ärende enligt*

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/784 av den 29 april 2021 om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online och enligt lagen (2023:319) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om åtgärder mot spridning av terrorisminnehåll online, eller

2. lagen (2026:000) om avlägsnande av rekryteringsinnehåll online.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 15 juli 2026.

¹ Senaste lydelse 2023:321.

² Senaste lydelse 2023:321.